

УДК 378.147.001.76.016:811.512.161
DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/59-2-33>

Уляна КИРИЧУК-ХАССАН САЇД ХАССАН,
orcid.org/0000-0002-8812-3296
асистент кафедри тюркології
Київського національного університету імені Тараса Шевченка
(Київ, Україна) *uliana41616@gmail.com*

СУБТИТРУВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ВІДЕОМАТЕРІАЛІВ ДЛЯ ЇХ ВИКОРИСТАННЯ НА ЗАНЯТТЯХ З ТУРЕЦЬКОЇ МОВИ

Використання відеоматеріалів на заняттях з іноземної мови є поширеним мультимедійним засобом навчання. Перегляд відеоматеріалів іноземною мовою, що вивчається, розвиває навички студентів сприйняття та розуміння тексту на слух, а також сприяє швидшому подоланню мовного бар'єру спілкування. Однак корисними відеоматеріали можна назвати лише в тому випадку, коли вони безпосередньо правильно підібрані для практичних занять з іноземної мови та відповідають рівню володіння мовою студентів. Досить часто, особливо на початковому етапі вивчення іноземної мови, тематичні навчальні відеоматеріали сприймаються студентами досить абстрактно та не в повному обсязі, таким чином існує потреба в додатковому методі навчання з використанням відео для управління когнітивним навантаженням студентів – субтитруванні.

До беззаперечних переваг субтитрування можна віднести можливість стежити за текстом аудіо доріжки на екрані. Досить часто жива іноземна мова сприймається студентами, зокрема тими, хто лише розпочав вивчення турецької мови, частково. Причинами часткового сприйняття або прогалин у розумінні тексту аудіо доріжки можуть бути: швидкість ведення діалогів акторами у відеоматеріалі, використання незнайомої студентам, зокрема, діалектної лексики турецької мови, актори можуть розмовляти з неприродним для сприйняття слухачів акцентом. У таких випадках субтитрування допоможе краще зрозуміти запропонований у відеоматеріалі текст. Окрім полегшення розуміння тексту субтитрування сприяє вдосконаленню навичок розуміння іноземної мови, адже при зустрічі незнайомої лексики у тексті відеоматеріалу, студент може його зупинити та звернутися до словника. Субтитри дають можливість бачити та прослуховувати незнайому лексику одночасно, це розвиває у студентів навички запам'ятовування незнайомих слів не тільки на слух, але й їх написання.

Концепція субтитрів навчальних відеоматеріалів полягає в тому, що субтитри зазвичай передають текст, що озвучується у відео, полегшуючи розуміння інформації, що надається. Дана стаття присвячена проблемі розробки різного роду субтитрів для полегшення сприйняття навчальних матеріалів студентами.

Ключові слова: субтитрування, турецькомовні відеоматеріали, навчальні відеоматеріали, концепція субтитрів.

Uliana KYRYCHUK-HASSAN SAYED HASSAN,
orcid.org/0000-0002-8812-3296
Assistant at the Department of Turkology
Taras Shevchenko National University of Kyiv
(Kyiv, Ukraine) *uliana41616@gmail.com*

SUBTITTLING OF EDUCATIONAL VIDEO MATERIALS FOR THEIR USE IN TURKISH LANGUAGE CLASSES

The use of video materials in foreign language classes is a common multimedia teaching tool. Viewing video materials in the foreign language being studied develops students' skills in perceiving and understanding the text by ear, and also helps to overcome the language barrier of communication more quickly. However, video materials can be called useful only if they are correctly selected for practical classes in a foreign language and correspond to the language level of students. Quite often, especially at the initial stage of learning a foreign language, thematic educational video materials are perceived by students quite abstractly and not in full, thus there is a need for an additional method of teaching using videos to manage students' cognitive load. Subtitling can be used in this condition.

Subtitling in foreign films has existed for a long time in many countries, when dubbing technical capabilities were not yet well developed to dub films in the official target language. The use of subtitles as a teaching aid has sometimes been considered an inappropriate technique for teaching foreign language practice, as there are beliefs that subtitles are distracting and slow down the development of listening skills, as they force students to rely on the text rather than the flow of speech. However, many researchers are convinced that subtitles do not distract or provoke student laziness, but can have potential value in aiding the learning process by providing students with a key to a vast amount of authentic language material.

One of the undeniable advantages of subtitling is the ability to follow the text of the audio track on the screen. Quite often, foreign language is perceived by students, especially those who have just started learning the Turkish language, partially. The reasons for partial perception or gaps in the understanding of the text of the audio track may be: the speed of the dialogues in the video material, the use of unfamiliar to the students, in particular, the dialect vocabulary of the Turkish language, the actors may speak with an accent that is unnatural for the listeners to perceive. In such cases, subtitling will help to better understand the text offered in the video material.

The concept of subtitling educational videos is that subtitles usually convey the spoken text in the video, making it easier to understand the information being provided. This article is devoted to the problem of developing various types of subtitles to facilitate the perception of educational materials by students.

Key words: subtitling, Turkish-language video materials, educational video materials, concept of subtitles.

Вступ. Зростаюче значення смартфонів у нашому житті з технологічним розвитком сприяє деяким змінам у способах доступу та споживання навчальної інформації студентами. Сучасні студенти здійснюють усі свої справи та транзакції за допомогою інструментів Інтернету, з цієї причини візуальне навчальне середовище переходить у систему дистанційної освіти, яка робить навчання доступним за будь-яких обставин. Вивчення іноземної мови, йдучи у ногу з часом, також розвивається з точки зору застосування різного роду технологічних методик подачі інформації з можливістю її отримати студентами, використовуючи сучасні засоби комунікації. Останнім часом вища освіта зазнала радикальних змін, як і вивчення та викладання мов. Як наслідок, з розвитком технологій використання відеоматеріалів на заняттях з іноземної мови швидко зросло. Причини широкого використання відео на заняттях з іноземної мови полягають у тому, що воно не лише відображає зміст чітко, але також допомагає учням поглибити їхнє розуміння лексичних і граматичних аспектів цільової мови. Зокрема, навчальні відеоматеріали з субтитрами допомагають подолати одну з головних проблем учнів – автентичної взаємодії з теоретичними знаннями продукування живої мови з ціллю спілкування. **Метою нашого дослідження** слугує розкриття досвіду та погляду викладачів українських та іноземних вищих навчальних закладів на використання відеоматеріалів з субтитрами на заняттях з турецької мови. Основні **завдання даного дослідження** полягають у тому, щоб систематизувати та розкрити основні особливості використання навчальних відеоматеріалів з субтитрами для вивчення турецької мови як іноземної. Для дослідження технологій підбору навчальних відеоматеріалів з субтитрами чи розробки субтитрування до певних відео, які будуть використовуватися під час навчального процесу на заняттях з турецької мови, було використано **наукові методи** аналізу, спостереження та синтезу. Для характеристики етапів створення субтитрування до навчальних відеоматеріалів було використано описовий метод.

Виклад основного матеріалу. Сучасних досліджень в галузі проектування субтитрів до навчальних відеоматеріалів для їх використання на заняттях з турецької мови досить мало, в основному дослідники-тюркологи звертають увагу на опис методів аудіовізуального перекладу для його подальшого використання у дублюванні та озвучуванні відеоматеріалів, адже ринок турецького кінематографу заповнив значну частину українського телебачення. Зокрема, більшість вітчизняних науковців, що досліджували відеоматеріали, працювали саме з лексичним, морфологічним та семантичним матеріалом тексту, який перекладається для озвучування, серед них А. Мельник та І. Софієнко. Однак, І. Прушковська вперше звернулася до турецьких відеоматеріалів, як до ресурсу навчання, який можливо застосувати на заняттях з турецької мови, однак субтитрування до таких навчальних відеоматеріалів не розглядалося у її наукових працях. Турецькі науковці, зокрема А. Аксой, С. Копрюлю також досліджували кінопереклад та використання субтитрування у кіноперекладі, однак саме теми використання навчальних відеоматеріалів під час занять з турецької мови вони не торкалися. Аналіз робіт, пов'язаних з використанням субтитрованих відеоматеріалів під час вивчення турецької мови виявив, що проблема формування відеоконтенту з субтитрами для урізноманітнення вивчення турецької мови як іноземної, потребує детального вивчення, адже глибоко не розглядається у фаховій літературі.

Субтитри в іноземних фільмах існували протягом тривалого часу в багатьох країнах, коли технічні можливості дубляжу ще не були настільки добре розвинені, для озвучення фільмів офіційною цільовою мовою. Однак, використання субтитрів як допоміжного засобу навчання, іноді вважалося недоречною технікою викладання практики іноземної мови, адже існують переконання, що субтитри відволікають увагу та сповільнюють розвиток навичок аудіювання, оскільки вони змушують студентів покладатися на текст, а не на потік мовлення. Однак багато дослідників переконанні, що

субтитри не відволікають увагу та не провокують лінь студентів, а можуть мати потенційну цінність у допомозі процесу засвоєння знань, надаючи студентам ключ до величезної кількості автентичного мовного матеріалу.

Навчальні відеоматеріали для вивчення іноземної мови можна умовно розділити на декілька груп:

1. Відео уроки. Героями таких роликів зазвичай виступають викладачі іноземної мови. Такі навчальні відео в основному передбачають пояснення граматичних та лексичних тем цільовою мовою носіями мови або ж викладачами, які користуються мовою-посередником. В інтернет просторі існує досить багато платформ з відеороликами для вивчення турецької мови, однак хочемо звернути увагу на деякі з них. Досить вдалим ланцюжком навчальних відеороликів можна вважати підбірку відео пояснення граматичних тем викладачами Інституту Юнуса Емре, організація пропонує вивчення турецької мови як іноземної не тільки відвідуючи заняття, а й онлайн на YouTube платформі. У запропонованих навчальних відеороликах досить детально пояснюються лексичні та граматичні теми турецької мови різних рівнів, однак пояснення відбувається саме турецькою мовою. Вважаємо, що на початковому рівні вивчення турецької мови досить складно розуміти такого роду пояснення, тому саме такі відеоролики потребують субтитрування мовою-посередником. Ще одним яскравим прикладом інтернет платформи для вивчення турецької мови за допомогою відеоматеріалів можна вважати відеоуроки турецької мови «Learn Turkish – Türkçe Öğren», розроблені Анатолійським університетом, у вищезазначених відеозаняттях викладачі використовують різні мови-посередники, однак, на жаль, варіантів пояснень українською мовою немає, але присутні субтитри турецькою мовою, які можна ввімкнути за необхідністю.

2. Пояснювальні відео. Як один із найпопулярніших і найефективніших типів навчальних відео, пояснювальні відео можуть ефективно охоплювати широкий спектр тем. Простіше кажучи, пояснювальне відео – це короткий, захоплюючий фрагмент, який демонструє певну граматичну чи лексичну тему. Зазвичай використовуються для наочної ілюстрації практичного використання різного роду лексичних чи граматичних одиниць студентам за допомогою анімаційної графіки, де присутні елементи тексту на екрані, для кращого візуального розуміння та запам'ятовування теми. Такі відеоматеріали можуть пояснити концепцію окремого прикладу граматичної чи лексичної

одиниці або загальну картину теми, яка вивчатиметься на занятті з турецької мови. Для прикладу можна розглянути допоміжні відеоматеріали YouTube каналу для вивчення турецької мови «Anadolu Türkçe», де у вигляді анімаційних презентацій в ігровій формі подаються лексичні одиниці та діалог з їх використанням для практичної реалізації їх у тексті.

3. Мікро відео окремих тематичних одиниць. Такі короткі відео містять інструкції, інформацію або пояснення щодо однієї конкретної теми. Мікровідео, які тривають щонайбільше близько хвилини (зазвичай набагато менше), передають повідомлення простим, але доступним способом, привертаючи увагу аудиторії з короткою концентрацією уваги, але бажанням швидко дізнатися про щось. Мікровідео найдоцільніше використовувати, якщо викладач хоче представити інформацію на просту тему за кілька кроків, наприклад, пояснити функції фразеологізму чи стійкого словосполучення з його використанням у ситуативному прикладі. Для пов'язаних тем викладач може створити серію мікровідео, які студенти із задоволенням переглядатимуть у швидкій послідовності. Таких відеоматеріалів може бути декілька для кожного заняття з турецької мови, вони повинні бути тематично класифіковані і розставлені у логічній послідовності для швидкого доступу до відеоматеріалу як студентами, так і викладачем, якщо демонстрація відеоматеріалу відбувається безпосередньо на занятті з іноземної мови. YouTube канал «Kolay Türkçe» розробив серію мікровідео для пояснень турецькомовних приказок та прислів'їв. Такі стійкі словосполучення подаються у відеороликах з поясненням та пропонується зразок ситуативного використання у діалозі для детального розуміння того чи іншого словосполучення.

4. Навчальні відео. Навчальні відео ідеально підходять для адаптації нових студентів і ознайомлення їх з загальним правилами вивчення мовної дисципліни, що пропонується викладачем. Вони також можуть навчити поточних студентів новим навичкам, наприклад, як користуватися новим підручником та інформаційними допоміжними матеріалами під час вивчення іноземної мови. Крім того, навчальні відео часто використовуються для інформування та інструкції про систему складання іспитів та проходження курсу іноземної мови загалом. Такі відеоматеріали в більшості використовуються компаніями, що викладають іноземну мову у корпоративному плані, де є велика кількість студентів, прикладом таких навчальних відео можуть слугувати навчальні

ролики інституту ім. Юнуса Емре про систему організації контролю та здачі іспитів для успішного завершення курсу турецької мови.

5. Скрінкасти. Скрінкасти або записи екрана ідеально підходять для того, щоб показати студентам, яким чином потрібно працювати з тією чи іншою граматичною чи лексичною темою, виконуючи завдання для її закріплення. Скрінкасти зазвичай використовуються як додатковий ресурс інформації для студентів, які з різних причин не змогли відвідати очне чи онлайн заняття з іноземної мови і потребують додаткового пояснення для виконання домашніх завдань та ін. Скрінкасти можна зробити досить легко, оскільки вони, по суті, є лише записом дій, які виконуються на екрані монітора комп'ютера. Найпопулярнішими скрінкастами можна вважати записи екрану з поясненнями виконання різного розу завдань у програмі Zoom, Skype та Microsoft Teams.

6. Відео презентації. У сучасних умовах не кожен студент може відвідати лекцію або практичне заняття, коли вони проводяться у запланований час. Відео презентації часто використовують як записи занять, які студенти потім можуть переглянути в будь-який час у майбутньому. Досить часто такі відеоматеріали супроводжують конспектами, схематичним матеріалом та практичними вправами для самоопрацювання та самоконтролю.

7. Тематичні ситуативні відеоролики. Відеоролики такого плану досить часто використовуються як додатковий практичний ресурс розуміння та закріплення матеріалу, що подається у підручнику. Відеоролики такого плану корелюють з тематичними завданнями у підручнику та зазвичай подаються у формі діалогів за допомогою гри акторів чи анімаційних персонажів. Дуже важливо використовувати такі відеоролики паралельно з опрацюванням подібних завдань у підручнику, який пропонується як основний навчальний матеріал при вивченні іноземної мови, адже таким чином зміна практичної діяльності студента на занятті з читання чи виконання граматичних, лексичних завдань на переклад відео, що супроводжується аудіюванням, прийтиме кращому запам'ятовуванню нового матеріалу студентами. Прикладами таких ситуативних відеороликів різної складності відповідно до рівня студентів, можна вважати відео-діалоги за підручником «Anadolu».

8. Відеоматеріали для аудіювання за підручником. Більшість підручників для вивчення турецької мови, такі як: «Hitit», «İstanbul», «Yedi iklim» оснащені тематичним аудіюванням до кож-

ного розділу, що пропонується для опрацювання. Більшість записів аудіювання до таких підручників зараз можна зустріти у вільному доступі на YouTube у вигляді відеоматеріалу. Сама доріжка таких відеоматеріалів передає лише запис тексту для аудіювання, однак на екрані таких відео розташований скріншот з завданнями для аудіювання з відповідного підручника. Таким чином студенти можуть виконувати аудіювання, користуючись лише відеоматеріалом, не звертаючись до самого підручника.

9. Художні фільми. Вивчення мови – це не лише запам'ятовування лексики та граматичних правил. Підхід сучасних викладачів до вивчення мови найчастіше передбачає баланс з уроків мови, практики в реальному світі та додаткових медіа, зокрема, художніх фільмів для вивчення мови. Фільми в оригіналі переглядаються не лише для розваги, вони дають студентам культурну освіту, яка збагачує їх розуміння мови. Фільми також відкривають їм більш природну форму мови з автентичною лексикою та сленгом, вони зв'язувати слова з пов'язаною мовою тіла.

10. Документальні фільми. Використання документальних фільмів як засобів навчання для іноземної мови не тільки спонукає студентів до розуміння навчального матеріалу з точки зору лексики та граматики за допомогою тексту та зображення, а й має на меті проілюструвати тенденції зв'язку мови того чи іншого народу з його культурними надбаннями, традиціями, історичними подіями тощо. Спостерігається, що перегляд документальних матеріалів на заняттях з турецької мови в оригіналі розвиває зацікавленість студентів глибше вивчати теми, пов'язані з національними традиціями турецького народу та його історією. Однак, для того щоб студенти не тільки зрозуміли зміст відеоматеріалу, а й наочно побачили використання певної тематичної лексики чи граматики, яка використовується, перегляд таких матеріалів повинен відбуватися у супроводі викладача, з його детальними коментарями та поясненнями. Для студентів старших курсів навчання можемо пропонувати до перегляду документальні фільми з онлайн платформи «TRT Türkiye», адже цей онлайн-ресурс багатий на вибір різного відео-контенту, який може використовуватися під час навчального процесу не лише на заняттях з турецької мови, а й на суміжних філологічних дисциплінах.

Беручи до уваги вище представлену класифікацію навчальних відеоматеріалів, можемо розглянути проблему використання субтитрування до них. Відео уроки, пояснювальні відео, мікро відео, навчальні відео, скрінкасти та

відепрезентації зазвичай не потребують детального субтитрування, адже за своїм змістом вже передбачають пояснення та коментарі з приводу теми, що розглядається. Викладачі можуть використовувати стисле, планове чи заголовкове субтитрування на екрані для легшого сприйняття матеріалу. Такі відеоматеріали супроводжуються онлайн-дошкою, де викладач може нотувати основні тематичні моменти заняття чи слайдом, де можна побачити план чи зміст самого ролику. Тематичні ситуативні відеоролики та відеоматеріали для аудіювання за підручником можуть передбачати часткове або повне субтитрування в залежності від відсоткового розуміння студентами матеріалу відеоролику. Якщо перед переглядом відеоматеріалу такого плану була опрацьована лексика та граматики, що використовуватиметься у ролику – субтитрування не потрібне, або ж для детального розуміння тексту відеоролику викладач може скористатися оригінальними неперекладними субтитрами, коли текст на екрані внизу відображатиметься тією мовою, якою записана доріжка відео. Однак перегляд художніх та документальних фільмів, за нашим спостереженням, сприймається студентами краще тоді, коли використовується субтитрування перекладне або ж неперекладне, в залежності від рівня володіння мовою студентами.

– Сучасне субтитрування умовно можна розділити на дві групи – лінгвістичне субтитрування та технічне субтитрування.

– Лінгвістичне субтитрування в свою чергу поділяється на:

– міжмовне субтитрування («діагональним субтитруванням» – перекладне субтитрування);

– внутрішньомовне субтитрування («вертикальним субтитруванням» – у межах однієї мови);

– субтитрування для людей з вадами слуху;

– субтитрування для людей, які вивчають іноземну мову;

– субтитрування діалектів (цей тип субтитрування пов'язаний з внутрішньомовним субтитруванням і широко застосовується викладачами-практиками для пояснення лінгвістичних матеріалів автентичного характеру; наприклад, літературною турецькою мовою прийнято вважати Стамбульський діалект турецької мови, однак люди, що проживають на території узбережжя Чорного моря чи на сході Туреччини мають свої говірки, які досить складно зрозуміти студенту, що вивчає літературний та загальноприйнятий діалект мови);

– цензурне субтитрування (цей тип також сто- сується внутрішньомовного субтитрування і вико-

ристовується для передачі нецензурного тексту у прийнятному для студентів форматі).

За технічним параметром субтитрування поділяється на:

– відкрите субтитрування (субтитри, які є частиною оригінального фільму і не можуть бути вилучені з екрану);

– приховане субтитрування, що може вмикатися за бажанням глядача (Köprülü, 2013: 391).

Для того щоб скористатися перевагами субтитрування відеоматеріалів на заняттях з іноземної мови викладач може самостійно ознайомитися з інструкцією оформлення субтитрів до відеоматеріалів на платформі YouTube студії. Процес створення субтитрів до відеоматеріалів вимагає детальної уваги до таймінгу фраз з відеодоріжки, адже для комфортного перегляду навчальних матеріалів з субтитрами студентами викладач повинен таким чином оздобити екран текстом, щоб він був читабельним, щоб звукові фрази співпадали з написаним, щоб субтитри міняли свою послідовність рівномірно та щоб не закривали собою більшу частину екрану. Перед подачею відеоматеріалу з субтитрами викладач повинен зробити контрольний перегляд відео для розуміння чи гармонійно представляється текст субтитрів на екрані зі звуковою доріжкою відеоматеріалу.

Значна кількість досліджень заснована на спостереженнях і відгуках студентів, які вивчають турецьку мову як іноземну відзначає позитивний вплив одномовних субтитрів на глядача-студента, адже у контексті навчання, цей тип екранного перекладу допомагає студентам в процесі засвоєння мови зрозуміти сказане у відеодоріжці за допомогою письмової форми. Це їх мотивує продовжувати перегляд і заохочує їх збільшити практичне використання іноземної мови. Позитивна реакція студентів також пояснюється тим, що одномовні субтитри можуть трансформувати інтерсеміотичну рецепцію, використовуючи два канали візуального сприйняття образів і слуху, в мультисеміотичну рецепцію. У випадку глядачів іноземною мовою, це включає слух, читання та зорове сприйняття образів. Коли усний діалог одночасно перенесений у письмовий текстовий матеріал результат сприйняття є більш точним, хоч і дуже часто текст субтитрів скорочений через транспонування вихідного тексту, що поєднує аудіовізуальне оформлення фільму чи телепрограми. Це вирішальний момент в одномовних субтитрах для цілей навчання, тому що між усним і письмовим текстом субтитрів майже завжди є однозначна відповідність усного та письмового тексту, а відеоролики без субтитрування, осо-

бливо складнішого характеру, які не відповідають рівню володіння іноземною мовою студентів підривають детальне розуміння кожного речення, зокрема вислову, а зворотний зв'язок студентів провокує не лише фонологічні і орфографічні неточності, а й семантичну спантеличеність.

Висновки. Платформи відео із внутрішньомовними та міжмовними субтитрами, що супроводжуються лінгвістичними вправами, контрольними запитаннями, розгорнутими прикладами та поясненнями – це потужний додатковий ресурс для навчання та викладання іноземної мови. Традиційні підручники для вивчення турецької мови передбачають, як турецького так і вітчизняного виробництва користуються стандартною традицією розподілу вправ на лексичні та граматичні, які в свою чергу супроводжуються читанням, говорінням, письмом та слуханням. Нажаль, системне використання відеоматеріалів з навчальними субтитрами не широко застосовується у програмах викладання турецької мови, викладачі користуються відеоматеріалами з субтитрами за власним бажанням. Незважаючи на те, що такі відомі підручники для вивчення турецької мови як: “Hitit”, “Istanbul”, “Anadolu”, “Gökkuşuğu” та “Yedi iklim Türkçe” і мають серію аудіозаписів для аудіювання,

однак тематичні навчальні матеріали, відповідно до тематичних блоків підручників не представлені. Однак, Інститут ім. Юнуса Емре, міжнародна освітня організація, яка випускає серію підручників для вивчення турецької мови “Yedi iklim” доповнює свої навчальні програмами різним відеоконтентом на своєму офіційному каналі, де студенти можуть переглядати відеоуроки, пояснювальні та навчальні відео, включивши за бажанням внутрішньомовні субтитри.

У висновку слід зазначити, що, з нашої точки зору, використання навчальних відеоматеріалів з субтитруванням при вивченні іноземної мови позитивно впливає на розуміння відеороликів студентами у повному обсязі. Субтитри – це ще один спосіб подолання мовних і культурних бар'єрів між народами, адже слухове сприйняття допомагає розуміти усне мовлення, розвиває здатність підсвідомо сприймати звуки, звукосполучення та інтонацію, а візуальне сприйняття прослуханого тексту вдосконалює навички безпосереднього розуміння слів та словосполучень. Робота з субтитрами допомагає подолати мовні та перекладацькі труднощі. Таким чином, процес роботи з субтитрами є комплексним підходом до навчання іноземної мови.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Журавель Т. В. Кінопереклад як вид аудіовізуального перекладу і його становлення в Україні та світі. Науковий вісник ДДПУ імені І. Франка. Серія «Філологічні науки (мовознавство)». 2018. № 10. С. 35–38.
2. Мельник А. П. Кінопереклад як особливий тип аудіовізуального перекладу. Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Філологія». 2015. № 58. С. 110–112.
3. Радецька С. В. Субтитрування як вид аудіовізуального перекладу : переваги та недоліки. Наукові записки Ніжинського державного університету ім. Миколи Гоголя. Серія «Філологічні науки». 2016. № 2. С. 81–84.
4. Орехова О. І. Теоретичні засади кіноперекладу: історичний аспект. Наукові записки Ніжинського державного університету ім. Миколи Гоголя. Серія «Філологічні науки». 2013. № 3. С. 164–170.
5. Aksoy A. Seslendirme sanatı. Ankara: Kardanadam. 2006. 181 s.
6. Köprülü S. Filim çevirisinde eşleme yaparken karşılaşılan çeviri sorunları: doktora tezi 333554. Ankara. 2013. 551 s.

REFERENCES

1. Zhuravel T. V. Kinopereklad yak vyd audiovizualnoho perekladu i yoho stanovlennia v Ukraini ta sviti. [Film translation as a type of audiovisual translation and its development in Ukraine and the world]. Scientific bulletin of Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University. Series “Philological sciences (linguistics)”, 2018. № 10, pp. 35–38 [in Ukrainian].
2. Melnyk A. P. Kinopereklad yak osoblyvyi typ audiovizualnoho perekladu. [Film translation as a special type of audiovisual translation]. Proceedings of The National University of Ostroh Academy. Series “Philology”, 2015. № 58, pp. 110–112 [in Ukrainian].
3. Radetska S. V. Subtytruvannia yak vyd audiovizualnoho perekladu : perevahy ta nedoliky. [Subtitling as a type of audiovisual translation: advantages and disadvantages]. Proceedings of The Nizhyn Gogol State University. Series «Philological sciences», 2016. № 2, pp. 81–84 [in Ukrainian].
4. Oriekhova O. I. Teoretychni zasady kinoperekladu: istorychnyi aspekt. [Theoretical foundations of film translation: historical aspect] Proceedings of The Nizhyn Gogol State University. Series “Philological sciences”, 2013. № 3. pp. 164–170 [in Ukrainian].
5. Aksoy A. Seslendirme sanatı. [The art of dubbing] Ankara. Kardanadam. 2006. 181 p. [in Turkish].
6. Koprulu S. Filim çevirisinde eşleme yaparken karşılaşılan çeviri sorunları. [Environmental problems encountered while matching in movie translation]. Doctoral dissertation 333554. Ankara. 2013. 551 p. [in Turkish].